

ලංකා බැංකුවේ සහ එහි පරිපාලිතයන් - 2017

2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශන, විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශන, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශන හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශන සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුවල සාරාංශයකින් සමන්විත 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ලංකා බැංකුවේ (“බැංකුව”) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ බැංකුව හා එහි පරිපාලිතයන්ගේ (“සමූහය”) ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. මෙම විගණනය සිදු කිරීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ වෘත්තියෙහි නියැලී වරලත් ගණකාධිකාරී සමාගම් මට සහාය විය.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) ව්‍යවස්ථාවට අනුව මෙම වාර්තාව නිකුත් කරනු ලැබේ.

1.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ (“අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය”) වගකීම වේ.

1.3 විගණකගේ වගකීම

මාගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම මාගේ වගකීම වේ. මා විසින් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මාගේ විගණනය සිදු කරන ලදී. ආචාර ධර්මවල අවශ්‍යතාවයන්ට මම අනුකූලවන බවට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වන්නේද යන්න පිළිබඳ සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීම පිණිස විගණනය සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන බවට මෙම ප්‍රමිති අපේක්ෂා කරයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම්වලට උපකාරී වන විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම පිණිස පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයට ඇතුළත් වේ. තෝරාගත් පරිපාටීන්, වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් අවදානම් තක්සේරු කිරීම් ද ඇතුළත් විගණකගේ විනිශ්චය මත පදනම් වේ. එම අවදානම් තක්සේරු කිරීම්වලදී, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ වන්නා වූ අභ්‍යන්තර පාලනය විගණක සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් බැංකුවේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය හා යොදාගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය ඇගයීම මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ ඇගයීමද විගණනයට ඇතුළත් වේ.

මාගේ විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.4 බැංකුව සඳහා විශේෂ ව්‍යවස්ථාපිත විධිවිධාන

1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 5(1) වගන්තියෙන් පැවරී ඇති බලතල අනුව, 1992 මැයි 14 දිනැති අංක 715 දරන රජයේ ගැසට් පත්‍රයෙහි පළකරන ලද එවකට මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ නියෝගය පරිදි එකී මුදල් පනතේ 11 කොටසෙහි ඇතුළත් විධිවිධානවලින් බැංකුව නිදහස් කර ඇත. අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරන ලදුව, භාණ්ඩාගාර ලේකම් විසින් ඔහුගේ 1992 අප්‍රේල් 10 දිනැති අංක ඊඒ02/බීසී/බීපී/01 දරන චක්‍රලේඛය මගින් දන්වන ලද පරිදි සියලු භාණ්ඩාගාර හා රාජ්‍ය පරිපාලන චක්‍රලේඛවලින් ද බැංකුව නිදහස් කර ඇත.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

2.1 මතය

මාගේ පරීක්ෂණයෙන් පෙනී යන අන්දමට ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ සහ සමූහයේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

2.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

2.2.1 සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, දේශීය බැංකු ඒකකය, විදේශීය බැංකු ඒකකය, ඉස්ලාමීය බැංකු ඒකකය හා බැංකුවේ කොටසක් වන විදේශීය මෙහෙයුම්වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඒකාබද්ධවීමෙන් සමන්විත වේ. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී ලං මු වා ප්‍ර/ ශ්‍රී ලං ගි ප්‍ර) අනුකූලව බැංකුවේ, එහි පරිපාලිත සමාගම්වල හා ආශ්‍රිත සමාගම්වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඒකාබද්ධවීමෙන් සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වේ.

පරිපාලිත සමාගම් හතකින් සහ ආශ්‍රිත සමාගම් හතරකින් සමූහය සමන්විත වේ. මූල්‍ය සේවාවන්, සංචාරක සම්බන්ධිත සේවාවන්, ජල විදුලිබලය උත්පාදනය, හෝටල් සහ නවාතැන් සහ දේපල කළමනාකරණ කාර්යයන් වැනි විවිධ කාර්යයන්හි පරිපාලිතයන් නිරත වී සිටියි. ආශ්‍රිත සමාගම්වලින් සමහරක් ඒකක භාර අරමුදල් (United Trust Funds) කොටස් තැරැව්කරුවන් සහ දේපළ සම්බන්ධ කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වී තිබුණි.

එක් එක් පරිපාලිතයන්ගේ හා ආශ්‍රිත සමාගම්වල 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට හා ඉකුත් වර්ෂය අවසානයට බැංකුවේ සෘජු ආයෝජනවල තත්ත්වය පහත පරිදි විය.

සමාගමේ නම	ආයෝජනයේ තත්ත්වය		ආයෝජනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස හිමිකම	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	රු.මිලියන	රු.මිලියන		
පරිපාලිත සමාගම්				
මිල ප්‍රකාශිත සමාගම්				
ප්‍රොපටි ඩිවලොප්මන්ට් පීඑල්සී	860	860	95.55	95.55
මර්වන්ට් බැන්ක් ඔෆ් ශ්‍රී ලංකා ඇන්ඩ් ෆයින්ෆැන්ස් පීඑල්සී	2,255	2,255	74.49	74.49
මිල ප්‍රකාශිත නොවන සමාගම්				
සීමාසහිත බීබීසී මැනේජ්මන්ට් ඇන්ඩ් සපෝට් සර්විසස් (පුද්ගලික) සමාගම	1	1	100.00	100.00
සීමාසහිත බීබීසී ප්‍රොපටි ඩිවලොප්මන්ට් ඇන්ඩ් මැනේජ්මන්ට් (පුද්ගලික) සමාගම	1,010	1,010	100.00	100.00
සීමාසහිත බීබීසී ට්‍රැවල්ස් (පුද්ගලික) සමාගම	2.5	2.5	100.00	100.00
සීමාසහිත හොටෙල්ස් කළමනාකරණ (1963) සමාගම	101	101	99.99	99.99
සීමාසහිත ලංකා බැංකුව (යුක්) සමාගම	2,684	2,684	100.00	100.00
පරිපාලිත සමාගම්වල මුළු ආයෝජන	6,913	6,913		
අඩු කළා - හානිකරණය සඳහා ප්‍රතිපාදනය	(400)	(700)		
පරිපාලිත සමාගම්වල ශුද්ධ ආයෝජන	6,513	6,213		
ආශ්‍රිත සමාගම්				
මිල ප්‍රකාශිත නොවන සමාගම්				
සීමාසහිත සී බැන්ක් ඇසෙට් මැනේජ්මන්ට් (පුද්ගලික) සමාගම	31	31	43.36	43.36
සීමාසහිත ලංකා සිකියුරිටිස් (පුද්ගලික) සමාගම	42	42	41.60	41.60
සීමාසහිත සදර්න් ඩිවලොප්මන්ට් ෆයින්ෆැන්ස් පීඑල්සී සමාගම	25	25	41.67	41.67
සීමාසහිත ට්‍රාන්ස්නැෂනල් ලංකා රෙකෝඩ්ස් සොලියුෂන්ස් (පුද්ගලික) සමාගම	20	20	24.69	24.69
ආශ්‍රිත සමාගම්වල මුළු ආයෝජන	118	118		
අඩු කළා - හානිකරණය සඳහා ප්‍රතිපාදන	(25)	(25)		
ආශ්‍රිත සමාගම්වල ශුද්ධ ආයෝජන	93	93		
මුළු ආයෝජන	6,606	6,306		

2.2.2 බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම්

2.2.2.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 39

ප්‍රමිතයේ 59(c) ඡේදය ප්‍රකාරව, මූල්‍ය වත්කමක් හෝ වත්කම් සමූහයක් භානිකරණය වී ඇති බවට සාධනීය සාධක පවතී නම් ණය දෙන්නා විසින් ණය ගැනුම්කරුගේ ආර්ථික හෝ නීතිමය හේතූන් නිසා මූල්‍ය දුෂ්කරතාවයන්හිදී වෙනත් ආකාරයකින් සැලකිල්ලට නොගන්නා සහනයක් ලබාදෙනු ලබයි. කෙසේ වුවද, සැලකිය යුතු තරම් වූ මූල්‍ය දුෂ්කරතායන්ට මුහුණ පෑ සහ ප්‍රතිචාරයක් ගත කිරීමට ලක්වූ ඇතැම් ගනුදෙනුකරුවන් භානිකරණ තක්සේරුව සඳහා නියම වේලාවට හඳුනාගෙන හෝ වෙන්කිරීම් ද සිදුකර නොතිබුණි.

2.2.2.2 විගණන සාක්ෂි නොවීම

කෙරීගෙන යන වැඩ යටතේ පෙන්වා ඇති කිසිදු වෙනස්වීමකට භාජනය නොකර වර්ෂ ගණනාවක සිට ඉදිරියට ගෙන එමින් පවතින රු.5,061,285 ක වෙන්කිරීම් සඳහා විස්තරාත්මක උපලේඛන වැනි තොරතුරු ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

2.2.2.3 පැහැදිලි නොකළ වෙනස්කම්

ATM ගෙවිය යුතු හා ලැබිය යුතු ඒවාට අදාළව ලංකා පේ සිස්ටම් (Lanka Pay System) වාර්තා සහ බැංකු පද්ධතිය අතර පිළිවෙලින් රු.මිලියන 385.8 ක සහ රු.මිලියන 408.9 ක වෙනස්කම් නිරීක්ෂණය විය.

3. මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, සමූහයේ මෙහෙයුම්වලින් සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.මිලියන 30,815.5 ක බදු පූර්ව ශුද්ධ ලාභයක් වාර්තා කර තිබූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ බදු පූර්ව ශුද්ධ ලාභය රු.මිලියන 30,117.0 ක් වූයෙන් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලවල රු.මිලියන 698.5 ක වර්ධනයක් දැක්වුණි. වර්ෂයේ පොලී වියදම රු.මිලියන 33.1 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණත් පොලී ආදායම රු.මිලියන 38 කින් ඉහළ යාම මෙම වර්ධනය කෙරෙහි බලපෑ ප්‍රධාන සාධකය විය.

සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී පරිපාලිතයන් හැර බැංකුවේ මෙහෙයුම්වලින් වූ ප්‍රතිඵලය රු.මිලියන 30,343 ක බදු පූර්ව ශුද්ධ ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ බදු පූර්ව ශුද්ධ ලාභය රු.මිලියන 31,189 ක් වූයෙන් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලවල රු.මිලියන 846 ක පිරිහීමක් දැක්වුණි. සමාලෝචිත වර්ෂයේ පොලී ආදායම රු.මිලියන 36.658 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණද, වෙනත් මෙහෙයුම් ආදායම් රු.මිලියන 3.379 කින් අඩුවීම සහ පොලී වියදම් රු.මිලියන 32.259 කින් ඉහළ යාම මෙම පිරිහීමට බලපෑ ප්‍රධාන සාධක විය.

3.2 විග්‍රහාත්මක මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.2.1 ලාභදායීත්වය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව බැංකු සේවා සැපයීම මඟින් ආදායම් ඉපැයීම සියයට 26 කින් වර්ධනය වී තිබුණි. කෙසේ වුවද, කාලීන තැන්පතු සියයට 36 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණද පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව බැංකු සේවා පිරිවැය සියයට 44 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණි.
- (ආ) පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව බැංකු කටයුතු නොවන ආදායම සියයට 42 කින් පහළ ගොස් තිබුණත් ආශ්‍රිත සමාගමක් වන මීරේකා කැපිටල් ලැන්ඩ් (පුද්ගලික) සමාගම විකිණීමෙන් ජනනය වූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිලාභ රු.බිලියන 3.1 ක් 2016 වර්ෂයේ බැංකු කටයුතු නොවන සේවා ආදායමට ඇතුළත් කර තිබුණි.
- (ඇ) මුළු ආදායමින් සියයට 90 ක් පොලී ආදායම්වලින් සමන්විත වූ අතර, පොලී ආදායමින් සියයට 73 ක් ණය හා අත්තිකාරම්වලින් ජනනය වී තිබුණි.
- (ඈ) බැංකුවේ මුළු ආදායම සඳහා ගාස්තු හා කොමිස් ආදායම සහ වෙළඳ හා මූල්‍ය ආයෝජනවල ශුද්ධ අතිරික්තයන් පිළිවෙලින් සියයට 5 ක් හා සියයට 2 ක් වශයෙන් දායකත්වය ලබාදී තිබුණි. මුළු ඉපැයීම්වලින් සියයට 3 ක් අනෙකුත් මෙහෙයුම් ආදායම් නියෝජනය කර තිබුණි.
- (ඉ) අතැති රන් වටිනාකමෙහි මුහුණත අගය රු.බිලියන 3.3 කින් ගැලපීම හේතුවෙන් අනෙකුත් මෙහෙයුම් වියදම් සියයට 21 කින් පහළ ගොස් තිබුණි.

3.2.2 වැදගත් ගිණුම්කරණ අනුපාත

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) 2016 වර්ෂයේදී සියයට 8.7 ක්ව පැවති ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය (Capital Adequacy Ratio) 2017 වර්ෂය වන විට සියයට 10.8 ක් දක්වා වැඩි වී තිබූ අතර, 2016 වර්ෂයේදී සියයට 21.6 ක් වූ ද්‍රවශීලතා අනුපාතය 2017 වර්ෂයේදී සියයට 27.2 ක් දක්වා වැඩි වී තිබුණි.
- (ආ) 2011 වර්ෂයේ සියයට 33.5 ක්ව පැවැති බැංකුවේ සාමාන්‍ය ස්කන්ධය මත ප්‍රතිලාභය (Return on Average Equity- ROAE) ක්‍රමයෙන් අඩුවෙමින් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී එය සියයට 20.9 ක් පෙන්නුම් කර තිබූ අතර, ප්‍රාග්ධනය සම්පත්මය වශයෙන් කළමනාකරණය කර ගනිමින් ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිලාභ අත්කර ගැනීමට 2011 වර්ෂයේ සිට බැංකුව කටයුතු කර නොතිබුණු බව පැහැදිලි විය. බැංකුවේ සංචිත ක්‍රමානුකූලව වැඩිවී තිබුණද බැංකුව විසින් සාමාන්‍ය ස්කන්ධය මත ප්‍රතිලාභය (ROAE) සඳහා ඉහළ වටිනාකමක් අත්කර ගෙන නොතිබුණි.
- (ඇ) 2011 වර්ෂයේදී සියයට 2.1 ක් ව පැවති වත්කම්වල සාමාන්‍යය මත ඉපැයීම (Return on Average Assets - ROAA) සමාලෝචිත වර්ෂය වන විට සියයට 1.7 ක් දක්වා ක්‍රමයෙන් අඩු වී තිබුණි.

(ඇ) බැංකුවේ ආදායමට පිරිවැය අනුපාතය පසුගිය වර්ෂ භයක කාලය තුළදී සියයට 51.1 සිට සියයට 38.4 ක් දක්වා ක්‍රමයෙන් අඩු වී තිබුණි.

4. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

4.1 කාර්යසාධනය

4.1.1 සැලසුම් කිරීම

බැංකුවේ සියළුම අංශ ආවරණය වන අයුරින් සංයුක්ත සැලැස්මක් 2017 වර්ෂයේ සිට 2019 වර්ෂය දක්වා වන කාලපරිච්ඡේදයට සකස් කර තිබුණත්, වාර්ෂිකව ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් පිළියෙල කර නොතිබුණි. කෙසේ වුවද, දැනට පවතින ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම 2016 වර්ෂයේ සිට 2018 වර්ෂය දක්වා වන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා පිළියෙල කර තිබුණි.

4.1.2 මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(අ) 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුව විසින් ලබා දී තිබූ ණය සහ අත්තිකාරම්වල වටිනාකම රු.මිලියන 1,219,914 ක් ලෙස පැවතුණද, එය පසුගිය වර්ෂයේ රු.මිලියන 1,047,189 සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 16 ක වැඩිවීමකි. සමාලෝචිත වර්ෂයේ කාලීන ණය ඉහළ යාම ඉහත සඳහන් වැඩිවීමට ප්‍රධාන හේතුව වී තිබුණි. ඉහත ශේෂයෙන් රු.මිලියන 861,246 ක් හෙවත් සියයට 71 ක් අන්තර්ගතවූයේ කාලීන ණය, බැංකු අයිරා සහ පුද්ගලික ණය ලබාදීම්වලින් අයවිය යුතු ණය එකතුව වී තිබුණි. සියළුම ණය වර්ගවල වැඩිවීමේ ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කළ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ කාලීන ණය වැඩිවීම සියයට 29.1 ක්ව පැවතුණි. ඉහත සඳහන් සමස්ත ණය කළඹෙන් රු.මිලියන 346,809 ක් හෙවත් සියයට 31 ක් රාජ්‍ය ආයතනවලින් ලැබිය යුතු ණයවලින් සමන්විත වූ අතර ඉතිරි සියයට 69 රාජ්‍ය නොවන ආස්ථිත්වයන්ගෙන් ලැබිය යුතු ඒවා විය.

(ආ) උකසට තබන ලද ඇපකර පිළිබඳව හා ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ණය ආපසු ගෙවීමේ හැකියාව පිළිබඳව විධිමත් ඇගයීමකින් තොරව ඇතැම් ණය හා අත්තිකාරම් ලබා දී තිබූ බව විගණන නියැදි පරීක්ෂණයේදී අනාවරණය විය. තවද, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විගණන මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා ව්‍යාපාර ස්ථාපිත කිරීමට අදාළ නීතිමය ලියකියවිලි කාලීන පදනමින් ලබාගෙන ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ණය ඇගයීමක් සිදුකර නොතිබුණි. සමහර අවස්ථාවලදී උකසට තබන ලද දේපලවලට අදාළ රක්ෂණ සහතික ලබාගෙන හෝ/ නිසි පරිදි අළුත්කිරීම් කර නොතිබුණු අතර ක්‍රමානුකූලව පරීක්ෂණයන් ද සිදුකර නොතිබුණි. තවද, අත්තිකාරම් සම්බන්ධිත ලිපිගොනු, අදාළ ලේඛන සමඟ යාවත්කාලීන කර නොතිබුණි.

(ඇ) 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු අක්‍රීය ණය හා අත්තිකාරම් එකතුව රු. මිලියන 34,261 ක් වූ අතර එය 2014 වර්ෂයේ පැවැති රු.මිලියන 31,754 සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 0.59 කින් වැඩි වී ඇති බව පෙන්නුම් කෙරේ. බැංකුවේ අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2016 ට සාපේක්ෂව 2017 වර්ෂයේදී සියයට 2.98 සිට සියයට 2.80 දක්වා පහත වැටී තිබුණි. මේ අනුව වාසිදායක තත්ත්වයක් සමාලෝචිත වර්ෂයේ පෙන්නුම් කෙරිණි.

(i) තවද, පැලියගොඩ මත්සා වෙළඳපොල, කලවාන, කොස්ගස් හන්දිය සහ ඉස්ලාමීය බැංකු ඒකකය විසින් පිළිවෙලින් සියයට 38 ක්, සියයට 29 ක්, සියයට 25 සහ සියයට 17 ක් වශයෙන් ඉහළම අක්‍රීය අනුපාතයන් වාර්තා කළ ශාඛාවන් 04 බවට හඳුනාගෙන තිබුණි. මෙයට අමතරව, දෙවන නගර ශාඛාව විසින් එකතුව රු.5,570,078,818 ක අක්‍රීය ණය හා අත්තිකාරම් මෙහෙයවනු ලබයි.

(ii) බැංකුවේ කාඩ් මධ්‍යස්ථානය විසින් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැරපත් 99,670 ක් නිකුත් කර තිබූ අතර එදිනට මුළු හිඟ හිටි ශේෂය රු.මිලියන 3,721 ක් විය. මෙයින් රු.මිලියන 181 ක් හෙවත් සියයට 0.05 ක් අක්‍රීය ලෙස වර්ගීකරණය කර තිබුණි. කාඩ්පත් ලබාගත් දින සිට 2017 දෙසැම්බර් 31 දක්වා එක් වාරිකයක්වත් නොගෙවූ කාඩ්පත් හිමියන් සංඛ්‍යාව 92 ක් වූ අතර, එදිනට මුළු හිඟ හිටි එකතුව රු.මිලියන 1.3 ක් විය. තවද, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ලියා හරින ලද ප්‍රාග්ධනය හා පොලිය පිළිවෙලින් රු.මිලියන 10 ක් හා රු.මිලියන 14 ක් වී තිබුණි.

(iii) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට බැංකුවේ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම්වලින් රු.මිලියන 48,436 ක් හෙවත් සියයට 3.9 ක් කල්බදු පහසුකම් සඳහා ලබාදී තිබුණි. බැංකුවේ මුළු කල්බදු අනාවරණයෙන් රු.මිලියන 13,674 ක් හෙවත් සියයට 28 ක් රජයෙන් සහ රජය සතු අස්ථිත්වයන්ගෙන් (SOE) ලැබිය යුතු ශේෂ නියෝජනය කරන අතර ලබා දී ඇති කල් බදු පහසුකම් සංඛ්‍යාව 3307 ක් විය. මෙම වටිනාකමින් රු.මිලියන 12,134 ක් හෙවත් සියයට 91 ක් මුදල් අමාත්‍යාංශයේ කල්බදු පහසුකම් 2,278 කට අදාළව ලැබිය යුතු කල්බදු පහසුකම් නියෝජනය වී තිබුණි.

තවද, එකතුව රු.මිලියන 273 ක ඉහළම අක්‍රීය කල්බදු අනාවරණයක් දෙහිවල අධි ශ්‍රේණි ශාඛාව සහ පිටකොටුව යන ශාඛාවලින් හඳුනාගෙන තිබුණි.

2017 වර්ෂය අවසානයේදී, ඊබ්ටි සිල්වා ටුවරින්, මහාමාර්ග, වරාය හා නාවික අමාත්‍යාංශය සහ සී/ස ඇවිරෝ (Avro) ට්‍රැවල්ස් පුද්ගලික සමාගම ඉහළම අක්‍රීය කල්බදු ගනුදෙනුකරුවන් තිබෙන බවට හඳුනාගෙන තිබූ අතර මෙම ආයතනවලට ලබා දී තිබූ කල් බදු පහසුකම් සංඛ්‍යාව 36 ක්ව පැවතුණි.

මුළු කල් බදු ශේෂයෙන් රු.4,368,906 ක් මිගහකිවුල සහ මොනරාගල ශාඛාවල ගනුදෙනුකරුවන් දෙදෙනෙකු නියෝජනය කළ අතර මේවා 2017 වර්ෂය තුළදී ලියා හැර තිබුණි.

(iv) අක්‍රීය උකස් භාණ්ඩ අත්තිකාරම් රු.මිලියන 1,185 සිට රු.මිලියන 596 දක්වා පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව සැලකිය යුතු ලෙස පහළ ගොස් තිබූ අතර දිගුකාලීනව හිඟහිටව පැවැති බහුතරයක් වූ උකස් භාණ්ඩ වෙන්දේසි මගින් විකුණා තිබීම මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් බලපා තිබුණි.

(ඇ) හිඟහිටි ණය සහ අත්තිකාරම්වලට අදාළ ප්‍රාග්ධනය සහ පොලිය කපා හැරීම පසුගිය වර්ෂ 04 ක කාලපරිච්ඡේදය තුළ සීඝ්‍රයෙන් ඉහළ ගොස් තිබූ අතර 2017 වර්ෂයේදී කපා හළ මුළු ප්‍රාග්ධනය රු.මිලියන 1,169 ක් වූ අතර එය බැංකුවේ ගනුදෙනුකරුවන් 12,014 දෙනෙකු නියෝජනය කෙරිණි. ඉහත හිඟ හිටිවලට අදාළ පොලිය රු.මිලියන 830 ක් සහ ප්‍රාග්ධනය රු.මිලියන 1,143 ක් විය. විකුණුම් ආපසු ලබාගැනීමේ ඒකකය (Recovery Sales Unit) විසින් හිඟහිටි ණය සහ අත්තිකාරම්වලට අදාළව 2017 වර්ෂය තුළදී කපාහළ පොලිය රු.මිලියන 699 ක් වූ අතර කපා හළ ණය සංඛ්‍යාව 11,661 ක් සහ කපා හළ අයිරා සංඛ්‍යාව 310 ක් විය. කපා හරිනු ලැබූ වටිනාකමෙන් සියයට 50 කට වැඩි ප්‍රතිශතයක් උතුරු පළාතේ ශාඛාවන්ගෙන් අවිච්චේලි, චුන්නාගම සහ කිලිනොච්චි ශාඛාවන් විශේෂිත විය. ඉහත සඳහන් ණය, 2009 යුද්ධයෙන් පසු අවතැන්ව කඳවුරුවල සිටින අයට (IDP – Internally Displaced Person) නිවාස ණය, ස්වයං රැකියා ණය, කෘෂිකාර්මික ණය මෙන්ම පාරිභෝගික ණය වශයෙන් ද ලබා දී තිබුණි. ඉහත සඳහන් ණය ලබාදීමේදී බැංකුව විසින් විධිමත් හඳුනා ගැනීම, ලිපිනයක් සත්‍යාපනය සහ අනෙකුත් සාමාන්‍ය ණය ලබාදීමේදී සිදුකරනු ලබන පරීක්ෂාවන් ආදිය සිදුකර නොතිබුණි.

4.2 බැංකුවේ වෙළඳපොළ කොටස

බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ වෙළඳපොළ නායකත්වය පිළිබඳ සාපේක්ෂ වැදගත්කම බැංකුව සතුව පැවතුණද, මෙලෙස අත්කරගෙන තිබූ වර්තමාන වෙළඳපොළ කොටස පසුගිය වර්ෂ 05 ක කාලය තුළදී කිසිදු වැඩිවීමේ ප්‍රවණතාවයක් වෙළඳපොළේ දැනට පවතින තත්ත්වයන් යටතේ පෙන්නුම් කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය. විස්තර පහත දැක්වේ.

(අ) ණය සහ අත්තිකාරම්

	වර්ෂය				
	2017	2016	2015	2014	2013
බැංකුවේ මුළු ණය හා අත්තිකාරම් (රු.මිලියන)	1,219,914	1,047,190	869,316	777,505	755,385
වෙළඳපොළේ මුළු ණය හා අත්තිකාරම් (රු.මිලියන)	5,791,214	5,007,522	4,258,330	3,453,875	3,079,441
බැංකුවේ වෙළඳපොළ කොටස (%)	21.06	20.91	20.41	22.51	24.53

(ආ) තැන්පතු

	වර්ෂය				
	2017	2016	2015	2014	2013
බැංකුවේ මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණය (රු.මිලියන)	1,511,409	1,229,573	1,066,341	916,421	819,891
වෙළඳපොළේ මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණය (රු.මිලියන)	7,399,006	6,295,559	5,403,131	4,686,306	4,169,520
බැංකුවේ වෙළඳපොළ කොටස (%)	20.4	19.5	19.7	19.6	19.7

(ඇ) ශ්‍රේණිගත කිරීම් (Ratings)

බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ ශ්‍රේණිගත කිරීම් අනුව 2017 වර්ෂයේ බැංකුවේ තත්ත්වය පහත පරිදි විය.

i) ගෝලීය ශ්‍රේණිගත කිරීම

ෆිච් රේටිංස් විසින් බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර දිගුකාලීන නිකුත් කරන්නා පෙර නිමි ශ්‍රේණිගත කිරීම “B + with stable outlook” ලෙස යළි සහතික කර තිබූ අතර 2017 වර්ෂය තුළ “B1 with negative outlook” මුඩ් යළි සහතික කර ඇත.

ii) දේශීය ශ්‍රේණිගත කිරීම

“AA+ (1ka) with stable outlook” ලෙස ෆිච් රේටිංස් ලංකා ලිමිටඩ් විසින් බැංකුවේ ජාතික දිගුකාලීන ශ්‍රේණිගත කිරීම යළි සහතික කර තිබූ අතර 2017 වර්ෂය තුළදී ඉක්රා (ICRA) ලංකා ලිමිටඩ් විසින් ණය ගුණාත්මක ශ්‍රේණිගත කිරීම “(SL) AAA with stable outlook” ලෙස ප්‍රදානය කර තිබුණි.

4.3 කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්

(අ) මානව සම්පත් කළමනාකරණය

ලංකා බැංකුව ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රමුඛතම රාජ්‍ය බැංකුව වුවද, එක් එක් තනතුරු සඳහා වන මූලික සුදුසුකම්, තෝරාගැනීමේ ක්‍රමය, සම්මුඛ පරීක්ෂණ ක්‍රමය, ඇගයීමේ නිර්ණායක යනාදිය අන්තර්ගත වූ බඳවා ගැනීමේ පරිපාටියක් (SOR- Scheme of Recruitment) බැංකුව සතු නොවීය. 2015 මැයි 25 දින පැවති රැස්වීමේදී පුහුණු සේවක සහකරුවන් (Trainee Staff Assistants) 600 දෙනෙකු බඳවා ගැනීම සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා දී තිබුණි. එසේ වුවද, 2015 ජනවාරි 25 දින සිට 2017 ඔක්තෝබර් 25 දින දක්වා එම සංඛ්‍යාව 1500 දක්වා සතර වරක් වැඩි කර තිබුණි.

2017 ඔක්තෝබර් 06 දිනැති සංදේශය ප්‍රකාරව, 2017 වර්ෂය අවසානයට ඉහත තනතුරු සඳහා පැවැති පුරප්පාඩු සංඛ්‍යාව 980 ක් විය. අතිරික්ත සේවක සංඛ්‍යාවක් නඩත්තු කිරීම සඳහා වන බැංකුවේ මූල්‍යමය හැකියාව පිළිබඳ සැලකිල්ල යොමු නොකර 520 දෙනෙකුගෙන් යුත් අතිරික්ත සේවක සංඛ්‍යාවක් බඳවාගැනීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තීරණය කර තිබුණි. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් මුල් අවස්ථාවේදී සම්මුඛ පරීක්ෂණ අනුපාතය එකට හතරක් සමත් අයදුම්කරුවන් (1:4) වශයෙන් තීරණය කර තිබුණද, අවසානයේදී 11520 දෙනෙකුගෙන් යුත් සියළුම සාර්ථක අයදුම්කරුවන් සම්මුඛ පරීක්ෂණයට භාජනය කර තිබුණි. සම්මුඛ පරීක්ෂණ මණ්ඩල සාමාජිකයින්ට සම්මුඛ පරීක්ෂණ සඳහා සහභාගී වීමේ දීමනා (Sitting allowance) වශයෙන් සම්මුඛ පරීක්ෂණයට මුහුණ දුන් අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව පදනම් කර ගනිමින් රු.4,099,050 ක් සහ වෙනත් වියදම් වශයෙන් රු.3,389,160 ක් බැංකුව වැය කර තිබුණි.

(ආ) වත්කම් කළමනාකරණය

ස්ථාවර වත්කම් සලකුණු (label) කර නොතිබූ අතර ස්ථාවර වත්කම් ස්ථානගත කර ඇති තොරතුරු පිළිබඳව ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනයේ ඇතුළත් කර නොතිබුණි. ඉහත තොරතුරු නොමැති වීමෙන් භෞතික සමීක්ෂණයක් පැවැත්වීම දුෂ්කර කාර්යයක් වී තිබුණි. තවද, ගිනිඅවි මිලදී ගැනීම් ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනයේ ලේඛනගත කර නොතිබුණි.

(ඇ) ATM කළමනාකරණය

බැංකුව විසින් ATM හිඟය (shortage) සඳහා වෙන්වූ වත්කම් යටතේ වෙනමම ගිණුමක් පවත්වාගෙන ගොස් තිබුණි. මෙම හිඟයේ ශේෂය (shortage balance) 2015, 2016 සහ 2017 වර්ෂවලදී පිළිවෙලින් රු.6,804,908 ක්, රු.19,232,292 ක් හා රු.27,083,541 ක් වශයෙන් පසුගිය වර්ෂවල ඉහළ ගොස් තිබුණි. ඉහත සඳහන් හිඟය සඳහා කිසිදු සැසඳීමක් සිදු නොකර 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.මිලියන 12 ක වෙන්කිරීමක් සිදුකර තිබුණි.

(ඈ) නිෂ්චිත ප්‍රතිලාභ සැලැස්ම (Defined Benefit Plan)

IFRIC 14 අනුව, 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට වැන්දඹු, වැන්දඹු පුරුෂ සහ අනන්දරු විශ්‍රාම අරමුදලේ අතිරික්තය වූ රු.මිලියන 8.7 ක් නිෂ්චිත ප්‍රතිලාභ වත්කම් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. කෙසේ වෙතත්, IFRIC 14 ප්‍රකාරව එම අතිරික්තය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිෂ්චිත ප්‍රතිලාභ වත්කම් ලෙස හඳුනාගෙන නොතිබුණි.

(ඉ) ආයෝජන දේපල කළමනාකරණය

යෝජිත වීදියේ පිහිටි වර්ග අඩි 261,610 කින් යුත් මහල් 6 ක ගොඩනැගිල්ලේ සියයට 60 කට අධික බිම් ප්‍රමාණයක් 2013 වර්ෂයේ සිට නිෂ්කාර්යව පැවතුණි. 2016 ඔක්තෝබර් 17 දිනැති තක්සේරු වටිනාකමට අනුව මෙම ඉඩමේ සහ ගොඩනැගිල්ලේ වටිනාකම රු.මිලියන 3,413 ක් විය.

තවද, මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලයේ සිවිල් ඉංජිනේරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2010 නිකුත් කරනු ලැබූ ව්‍යුහගත තක්සේරු වාර්තාව ප්‍රකාර, ඉතාමත් වැඩි බරක් උසුලනු ලබන ව්‍යුහමය මූල ද්‍රව්‍ය බරපතල පිරිහීමකට භාජනය වී ඇති බව මෙන්ම ගොඩනැගිල්ලට අදාළව යෝජනා 15 ක් නිර්දේශ කර තිබුණි. කෙසේ වුවද, මෙම නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය පියවර මේ දක්වා බැංකුව විසින් ගෙන නොතිබුණි.

(ඊ) ආර්ථික නොවන ගනුදෙනු

මෙට්‍රොපොලිටන් ශාඛාවේ මෙහෙයුම් කටයුතු කරගෙන යාම සඳහා වර්ෂ 05 ක කාලපරිච්ඡේදයකට බදු පදනම මත කොළඹ 01, රෝහල් පාරේ පිහිටි ගොඩනැගිල්ලක් ලබාගැනීම සඳහා බැංකුව විසින් පුද්ගලික සමාගමක් සමඟ ගිවිසුමකට එළඹ තිබුණි. මෙම ගොඩනැගිල්ල සඳහා 2013 වර්ෂයේ සිට බදු කුලී ලෙස රු.මිලියන 321 ක් බැංකුව විසින් වැයකර තිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) 2013 සැප්තැම්බර් 16 දින ගිවිසුම් අත්සන් කර තිබුණත්, ශාඛාව ගොඩනැගිල්ලට මාරු වී ගොස් තිබුණේ 2014 ජූලි 21 දිනයේදීය. එම නිසා මාස 10 ක කාලයක් බැංකුව විසින් මෙම ගොඩනැගිල්ල භාවිතා කර නොතිබුණි.
- (ii) ඉහත බදු ගිවිසුම යටතේ බැංකුව විසින් සම්පූර්ණ ගොඩනැගිල්ලම ලබාගෙන තිබුණත්, බිම් මහල, පළමු මහල, දෙවන සහ තෙවන මහල් පමණක් භාවිතා කර තිබුණි. මේ නිසා, 2013 වර්ෂයේ සිට හතරවන, පස්වන හා හයවන මහල් නිෂ්කාර්යව පැවතුණි. කෙසේ වුවද, ඉතිරිව පවතින මහල් භාවිතයට ගැනීම සඳහා කළමනාකරණය විසින් කටයුතු කර නොතිබුණි.
- (iii) 1996 වර්ෂයේ බෝම්බ පිපිරීමට මෙම ගොඩනැගිල්ල හසු වූ අතර, ගොඩනැගිල්ලේ කොන්ක්‍රීට් කදම්භ, කොන්ක්‍රීට් කමිටු සහ බිත්ති ඉරිතලා ගොස් තිබුණි. බදු ගිවිසුමට එළැඹීමේදී කිසිදු ව්‍යුහගත තක්සේරුවක් සැලසුම් ඉංජිනේරුවෙකු විසින් සිදුකර නොතිබුණි.

(උ) භානිකරණය සඳහා වෙන්කිරීම

භානිකරණ ක්‍රියාවලියේදී, භානිකරණය සඳහා වර්ෂය තුළ සිදු කළ වෙන්කිරීම්වල පහත සඳහන් අකාර්යක්ෂමතාවයන් නිරීක්ෂණය විය.

- (i) බැංකුව විසින් ණය සහ අත්තිකාරම් ලේඛනගත කිරීම සඳහා වෙනස් වූ පද්ධතීන් භාවිතා කර තිබුණද, විවිධ මෙහෙයුම් ක්‍රම යටතේ ගනුදෙනුකරුවන්ට දෙන ලද සියලු පහසුකම් නිරූපනය කරන ස්වයංක්‍රීය මධ්‍යගත වගකීම් වාර්තාවක් ලබා ගැනීම සඳහා බැංකුව සතුව පද්ධතියක් නොවීය. එබැවින්, සෑම ගනුදෙනුකරුවෙකුගේම සමස්ත කළඹ සාර්ථකව හා නිවැරදිව ගණනය කිරීම මෙන්ම එම ගනුදෙනුකරුවන් ඇගයීමට ලක් කිරීම දුෂ්කර විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කළමනාකරණයට ඒකල ප්‍රමාණාත්මක ණය ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳව මූලික භානිකරණ ගණනය කිරීමේදී හඳුනාගත නොහැකි වී තිබුණි.

- (ii) භානිකරණ අරමුණු සඳහා ගනුදෙනුකරුවන් ඇගයීමේදී, බැංකුව විසින් එක් එක් ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා වෙන වෙනම ණය සමාලෝචන පත්‍රයක් භාවිතා කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, ඇතැම් ණය සමාලෝචන පත්‍ර ගිණුම්වලට ගෙන නොතිබූ බව නියැදි විගණන පරීක්ෂාවේදී නිරීක්ෂණය විය. එම පත්‍ර පිරවීමේදී ගනුදෙනුකරුවන්ගේ නවතම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචනය කර නොතිබුණි. තවද, ඇපකර විස්තර, CRIB ප්‍රකාශන ආදිය නොමැති වීමෙන් ඇතැම් පත්‍රිකා අසම්පූර්ණව පැවතුණි.
- (iii) සම්පූර්ණයෙන්ම භානිකරණය වූ මුදල් ප්‍රවාහවලින් ආපසු අයකර ගැනීමේ සම්භාවිතාව අවම ගනුදෙනුකරුවන්ගේ, උපචිත කරනු ලබන පොලීය ගනුදෙනුකරු සම්පූර්ණයෙන්ම භානිකරණ වූ බවට හඳුනාගත් දින සිට බණ්ඩ කිරීම (discontinue) කළමනාකරණය විසින් වර්තමානයේ අනුගමනය කරනු ලබන පිළිවෙත වේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම පිළියම බැංකුවේ සියළුම ශාඛාවලට විශේෂයෙන් මාලදිවයිනේ සම්පූර්ණයෙන් භානිකරණය වූ ගනුදෙනුකරුවන් සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය නොකෙරේ.
- (iv) ඇතැම් ගනුදෙනුකරුවන්ට ලබා දී තිබූ පහසුකම් ප්‍රතිව්‍යුහගත කර හෝ සහනදායී කාලයන් අඛණ්ඩව ලබාදෙමින් භානිකරණ තක්සේරු සඳහා යොමු නොකර පැවතුණි. කෙසේ වුවත්, 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට එම ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් ආපසු අයකර ගැනීම මෙන්ම ඇපකරවල ප්‍රමාණවත් බව හෝ වලංගුභාවය ද ගැටළු සහගත විය.
- (v) ඒකල භානිකරණය සඳහා රාජ්‍ය අංශයේ ප්‍රමාණාත්මක ඒකල ණය සහ අත්තිකාරම් පිළිබඳ සැලකිල්ල යොමු කර නොතිබූ නමුත් ඒවා පාඩු ලබන බවට සාධාරණ සාක්ෂි පැවතුණි. ඒකල ප්‍රමාණවත් ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා නිදසුන් වන රාජ්‍ය ඉංජිනේරු සංස්ථාව සහ මිහින් ලංකා ආයතනය භානිකරණ ක්‍රියාවලිය සඳහා බැංකුව විසින් සැලකිල්ල යොමු කර නොතිබුණි. රාජ්‍ය ඉංජිනේරු සංස්ථාවේ 2015/2016 සඳහා රු.මිලියන 650 ක විශාල ප්‍රමාණයේ අලාභ, අයහපත් ස්කන්ධ තත්ත්වයන්, පිරිවැටුමේ විශාල වශයෙන් වූ පහත වැටීම් සහ ප්‍රධාන මූල්‍ය අනුපාතවල අහිතකර තත්ත්වයන් පැවැතියද බැංකුව විසින් රු.167,102,282 ක ඇපකර වටිනාකම් මත රු.992,102,282 ක ණය ලබා දී තිබුණි. තවද, මිහින් ලංකා ආයතනය එහි මෙහෙයුම් කටයුතු 2016 ඔක්තෝබර් 30 දිනෙන් පසු නවතා දැමූ නමුත් බැංකුව විසින් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට කල් ඉකුත් වන මහා භාණ්ඩාගාරයේ සහන ලිපියක් පදනම් කර ගනිමින් ණය ලබා දී තිබුණි. 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.14,190,310 ක අනාරක්ෂිත හිඟ සමඟ ප්‍රාග්ධන ණය හිඟ මුදල රු.2,433,030,310 ක් විය.
- (vi) 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට රාජ්‍ය නොවන අංශයේ මුළු ණය අනාවරණය රු.මිලියන 843,104 ක් වී තිබුණි. ණය වටිනාකම රු.මිලියන 100 ඉක්ම වූ ගනුදෙනුකරුවන් සම්බන්ධයෙන් රු.මිලියන 9,632 ක භානිකරණ ප්‍රතිපාදන සඳහා වෙන්කර තිබුණි. තවද, සියයට 100 ක් භානිකරණය වූ ගනුදෙනුකරුවන් 22 දෙනෙකුට අදාළ රු.මිලියන 8,760 ක් ඉහත සඳහන් ශේෂය තුළ අඩංගු වන අතර, මෙම වටිනාකමෙන් සියයට 64 ක් කඩුවෙල හෝල්ඩින්ග්ස්, ගුණතිලක කන්ස්ට්‍රක්ෂන්ස්, ඩොලියදෝ ඉන්වෙස්ට්මන්ට් (Doliyadhoo Investment) සහ ට්‍රයිස්ටාර් ඇපරල් යන ආයතන නියෝජනය කෙරිණි.

4.4 මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්

4.4.1 බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ පරිසරය

බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ පරිසරය සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ නියැදි විගණන පරීක්ෂාවේදී OS400 පද්ධතියෙන් සක්‍රීය කළ වැරදි මුරපද (Password) නතර කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය. තවද, OS400 ඇති මුරපද වින්‍යාසයන් පොදුවේ පිළිගත් IT ආරක්ෂණ හොඳම භාවිතයන්ට අනුකූලව නොපැවැතුණු අතර මුරපද කල් ඉකුත්වීමකින් තොරව OS400 පද්ධති තුළ පරිශීලක පැතිකඩක් ලබාගත හැකිවිය.

එසේම ඉල්ලා අස්වූ සේවකයන් ඉහත සඳහන් පද්ධතිවලින් නතර කිරීමේදී ප්‍රමාදයන් සහ ප්‍රමාද වීම් අවස්ථා දක්නට ලැබුණි.

4.4.2 වර්ෂය තුළ වාර්තා වී ඇති වංචා හේතුවෙන් වූ අලාභ

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) දියබෙදුම ශාඛාවේ වංචාවක් හේතුවෙන් සිදු වූ රු.මිලියන 10 ක පාඩුවෙන් සියයට 99 ක් බැංකුවට ආපසු අයකර ගත හැකි වී තිබුණි.
- (ආ) ගනුදෙනුකරුවන් 15 දෙනෙකු විසින් ව්‍යාජ ලේඛන ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අනුරාධපුර අධි ශ්‍රේණි ශාඛාවෙන් රු.මිලියන 15,025 ක පුද්ගලික ණය ලබාගෙන තිබුණි. ණය මුදල් නිකුත් කිරීමට පෙර ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කළ සාක්ෂිවල නිරවද්‍යතාවය තහවුරු කර ගැනීමට බැංකුව අවධානය යොමු කර නොතිබුණි.
- (ඇ) මධ්‍යම පළාත් මාර්ග සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව වෙනුවෙන් මහනුවර අධි ශ්‍රේණි ශාඛාව විසින් එහි ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා නිකුත් කළ මාස 18 ක කාර්යසාධන ඇපකරය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ලිඛිත ඉල්ලීමක් නොමැතිව තවදුරටත් තවත් මාස 06 ක කාලයක් සඳහා දීර්ඝ කර තිබුණි. පසුකාලීනව ගනුදෙනුකරුවකු විසින් තවදුරටත් ගෙවිය යුතු රු.මිලියන 50 ක මුදල් ගෙවීම උල්ලංඝනය කිරීමේදී එම ගනුදෙනුකරුට විරුද්ධව බැංකුව විසින් ගොනු කරනු ලැබූ නඩුවේ තීන්දුවට අනුව ගනුදෙනුකරු විසින් කාර්යසාධන ඇපකරයේ වලංගු කාලය දීර්ඝ කිරීම සඳහා ඉල්ලීම් නොකළ බැවින් බැංකුවට කාර්යසාධන ඇපකරය වෙනුවෙන් ඉල්ලීම් කිරීමට නොහැකි විය. කාර්ය මණ්ඩලයේ නොසැලකිල්ල හා දුර්වල අභ්‍යන්තර පාලනය නිසා බැංකුවට ඉහත සඳහන් පාඩු සිදු වී තිබුණි.
- (ඈ) ගිණුම්හිමියන් පිළිබඳ දැනුවත් වීමෙන් පසුව වැරදි තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමෙන් වවුනියා කවචේරි ව්‍යාපෘති කාර්යාලයේ අක්‍රීය ගිණුම්වලින් (dormant accounts) අවස්ථා දෙකකදී රු.150,000 ක මුදල් ආපසු ගෙන තිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.
- (ඉ) විධිමත් ස්පාශ්‍ය ඇපකරයක් නොතිබූව ලබාගැනීමකින් තොරව බැංකු අයිරා පහසුකම් සී/ස කඩුවෙල හෝල්ඩින්ග්ස් (පුද්ගලික) සමාගමට ලබා දීම හේතුවෙන් මෙට්‍රොපොලිටන් ශාඛාවේ රු.1,203,561,706 ක හිඟහිටි ශේෂයක් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට භානිකරණය වී තිබුණි.
- (ඊ) අංක 46/2010(7) දරන කාර්යාල උපදෙස් වක්‍රලේඛයට අනුව, බලයලත් නිලධාරියෙකු විසින් උකස් භාණ්ඩවල අව්‍යාජත්වය පිළිබඳ සෑහීමට පත්විය යුතුය. එසේ වුවද, හෙමිමාතගම ශාඛාව විසින් ව්‍යාජ රන් භාණ්ඩ සඳහා රු.103,000 ක් ලබාදී තිබුණි.

5. ගිණුම්කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය

5.1 ප්‍රසම්පාදන සැලැස්ම

සමාලෝචිත වර්ෂයේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට අනුකූල වන පරිදි ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් බැංකුව විසින් පිළියෙල කර නොතිබුණි.

5.2 විගණන කමිටු

2016 වර්ෂයේ පැවැති විගණන කමිටු රැස්වීම් 15ට සාපේක්ෂව 2017 වර්ෂයේ දී විගණන කමිටු රැස්වීම් 11 ක් පවත්වා තිබුණි.

6. පද්ධති හා පාලන

විගණන පරීක්ෂාවලදී නිරීක්ෂණය වූ පද්ධති හා පාලන අඩුපාඩු වරින් වර බැංකුවේ අවධානයට යොමු කරන ලදී. පහත සඳහන් පද්ධති හා පාලන ක්ෂේත්‍ර කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතුවේ.

<u>පාලන ක්ෂේත්‍රය</u>	<u>නිරීක්ෂණය</u>
(අ) ණය පරිපාලනය	- ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ආපසු ගෙවීමේ හැකියාව ඇගයීම - අක්‍රීය අත්තිකාරම් අනුපාතය - ඉහළම අක්‍රීය ගනුදෙනුකරුවන් සහ ශාඛාවන් - කපා හරින ලද ණය ප්‍රමාණය
(ආ) ATM යන්ත්‍ර සම්බන්ධයෙන් වන පාලනය	- ATM යන්ත්‍රවල ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාව - ATM යන්ත්‍රවල පරිපාලනය සම්බන්ධයෙන් වන අභ්‍යන්තර පාලනය
(ඇ) තොරතුරු තාක්ෂණය	- තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධති භාවිතය සම්බන්ධයෙන් වන පාලනය - මුරපද සහ අනෙකුත් පාලනයන්
(ඈ) මානව සම්පත් කළමනාකරණය	- බැංකුවේ අභ්‍යන්තර සේවකයින් විසින් සිදුකරනු ලබන අඛණ්ඩ වංචා - බඳවාගැනීමේ පරිපාටියක් ලබාගත නොහැකිවීම.
(ඉ) වත්කම් කළමනාකරණය	- හඳුනාගැනීමේ අරමුණෙන් ස්ථාවර වත්කම් සලකුණු (label) කිරීම. - ගිනිඅවි සඳහා වන ලේඛන නඩත්තු කිරීම